

Urpo Kössö
Apulaispoliisipäällikkö
Kainuun poliisilaitos
urpo.kosso@poliisi.fi

METSÄSTYSASEISIIN LIITTYVÄ LUPAHALLINTO

Yleistä

Kainuun poliisilaitoksen alueella myönnettiin vuonna 2008 noin 3000 ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Myönnettyistä luvista suurin osa, noin 2600 myönnettiin metsästysperusteella. Kainuussa metsästys on perinteisesti ollut merkittävä harrastus, mikä osaltaan perustuu paikkakuntalaisen oikeuteen metsästää valtion mailla.

HE 106/2009 vp metsästysaseisiin liittyvän lupahallinnon kannalta

43 §

Uutta hyväksyttävää käyttötarkoitusta voidaan pitää perusteltuna. Käytännössä voi tulla tilanteita esimerkiksi avioerotapauksissa, että alle 18-vuotias haluaisi aloittaa metsästysharrastuksen, mutta lähipiiristä ei löydy henkilöä, jolla olisi aseiden hallussapitoon oikeuttava lupa. Näissä tapauksissa esitetty muutos on toimiva ratkaisu eikä tuota ongelmia luvan myöntäjän kannalta.

44 §

Luvan myöntäjän kannalta on erittäin hyvä, että jo laissa määritellään tarkasti hankittavaa ampuma-asetta ja aseiden osia koskevat edellytykset. Voimassa oleva laki on antanut luvan myöntäjälle kohtuullisen paljon harkintavalttaa, mitä on jouduttu rajamaan hallinnon sisäisillä ohjeilla. Luvan myöntäjän näkökulmasta loukkupyynnin osalta esitetyt tarkennukset ovat selkeitä. Esitetyt muutokset ovat tällä hetkellä jo käytäntöä ministeriön ohjeistettua luvan myöntäjiä Kauhajoen tapahtumien jälkeen. Yksittäisiä ongelmia voi tulla siirtymäajankohtana; tällä hetkellä kaikki ns. käsiase-luvat on myönnetty määräaikaikaisina. Myös loukkupyynä on myönnetty määräaikaikaisia lupia (esim. 3 v) itselataaville kertatulitoimintoisille pienoispistooleille. Voiko näitä lupia enää uudistaa niiden vanhentuessa uuden lain voimaantulon jälkeen? Siirtymäsäännöksistä voisi päätellä, että voi?

Huomautus s. 40 pykälä 44:n toiseksi viimeisessä virkkeessä: *taskuase* on sekoitettu turhaan asiaan. Taskuaseelle on oma määritelmänsä ampuma-aselain 8 §:ssä. Taskuaseeksi katsotaan tietyt mitat

alittavat aset. Taskuase problematiikkaa ei ole tarvetta yhdistää loukkupyntiin. Kyseinen kohta on siis epäselvästi kirjoitettu, eikä se ole oleellinen asian kannalta.

45 §

Hankkimisluvan saajaa koskevat muutokset luvan myöntäjän kannalta ovat hyviä. Alle 18-vuotiaan oikeus saada rinnakkaislupa metsästysaseille on pidettävä riittävänä. Muutos ei vaikeuta metsästysharrastusta ja sen aloittamista mitenkään, kun otetaan huomioon jo aikaisemmin mainittu lisäys käyttötarkoitus kohdalla. Samoin mahdollisuudet saada tietoja varusmiespalveluksesta ja ikärajan nosto 20:een vuoteen käsiaseiden osalta ovat luvan myöntäjän kannalta hyviä uudistuksia. Ikärajan nosto on luvanmyöntäjän kannalta tärkeä, koska täysi-ikäisestä ja erityisesti 20-vuotiaasta löytyy poliisin omista rekistereistä huomattavasti enemmän tietoa kuin 15-vuotiaasta (jos on löytyäkseen!). Poliisi ei kirjaa kattavasti alle 15-vuotiaan tekemiä rikoksia omiin järjestelmiinsä. Em. asioista tehdään lähinnä lastensuojeluilmoituksia, eikä poliisilla ole niistä tietokantaa. Vaikka kaikki ensimmäistä aselupaa hakevat haastatellaan nykyisin poliisimiehen toimesta, pelkkä haastattelu ei aina paljasta mahdollisia hakijan taustassa olevia ongelmia; nuoret ovat ujoja ja luonnollisesti niukkasanaisia poliisin edessä. Haastatteluilla on luonnollisesti myös ennalta estävä vaikutuksensa. Ja mahdolliset luvan hakijat, jotka tietävät, että jotain kielteistä voi haastattelussa paljastua, jättävät luvan hakematta.

Aktiivisuuden toteamisen osalta luvan myöntäjä toivoo tarkempia linjauksia aikanaan valtioneuvoston asetuksessa.

46 §

Esitetty lisäys on looginen ja luvan myöntäjän kannalta selkeä.

53 §

Hallussapitolupien voimassaoloajan uudet määrittelyt ovat perusteltuja. Tällä hetkellä toimitaan ministeriön ohjeiden mukaisesti, eikä tilannetta voida pitää tyydyttävänä. Käsiaseluvan hakija saa tällä hetkellä hallussapitoluvan aina määräaikaisena, vaikka hänellä olisi jo vastaavia käsiaseita toistaiseksi voimassa olevina. Näistä tilanteista on menossa useita valituksia eri hallinto-oikeuksissa. Joitakin ratkaisuja on hallinto-oikeuksista tullut, mutta yhtenäistä linjaa ei ole niistä havaittavissa. Uudistettu laki tältä osin korjaa tilanteen.

Esityksessä on todettu määräaikaisten lupien hyvin yleinen ongelma; luvanhaltijat eivät aina muista uusia määräaikaista lupiaan. Rangaistuksen uhka on kohtuullisen lievä; luvattoman aseiden voi ilman rangaistuksen uhkaa tuoda poliisille. Olisi hyvä luoda järjestelmä, jossa luvanhaltijoille ilmoitetaan vanhenevasta luvasta vrt. ajoneuvohallintokeskuksen lähettämät tiedot ajo-oikeusasioissa.

53 a §

Harrastuksen jatkumisen osoittaminen on luvanmyöntäjän kannalta hyvä asia, kun saadaan luotua järjestelmä, jolla tätä voidaan seurata (vrt. määräaika-asetukset).

54 §

Rinnakkaislupa on metsästäjän kannalta yhtä hyvä lupa kuin varsinainen hallussapitolupa. Esityksellä lisätään alaikäisten osalta kontrollia; ase- ja varsinainen hallussapitäjä on osaltaan vastuussa alaikäiselle rinnakkaisluvan nojalla annetuista aseista. Ehdotetut muutokset ovat luvanmyöntäjän kannalta hyviä ja loogisia. Rinnakkaisluvan myöntäminen on luvanmyöntäjän kannalta kuitenkin vastaava toimenpide kuin varsinainen hallussapitoluvan myöntö. Ampuma-asetuslain 87 §:n mukaiset lainaussäännöt mahdollistavat aseiden lainaamisen myös rinnakkaisluvan nojalla.

67 §

Lupien peruuttamisen osalta luvanmyöntäjän kannalta ongelmallisinta on käyttötarkoituksen päättymisen pysyvyyden arviointi. Uudistus on hyvä, mutta tuottaa arviointiongelmia käytännössä. Siihen tarvitaan lisäohjeistusta.

106 §

Säilyttämisen tarkastaminen on uusi oikeus poliisille. Tällä hetkellä on vaikea arvioida, miten poliisi tulee asian hoitamaan, jotta uudistus ei jää kuolleeksi kirjaimiksi. Käytännön poliisityössä on jo nyt havaittu, että luvanhaltijat rikkovat usein aseiden säilyttämisestä annettuja säännöksiä. Poliisi havaitsee esim. hälytystehtävien yhteydessä ampuma-asetuslain vastaisesti säilytettyjä aseita. Kyseiselle säännökselle on tarvetta.

Huomioitavaa jatkossa

Ampuma-asetuslaissa ei ole rajoitettu aseiden hallussapitoa aseiden lukumäärän osalta. Kyseisestä asiasta on niukalti oikeuskäytäntöä. Tuoreessa hallinto-oikeuden ratkaisussa on todettu, että poliisi saattoi olla myöntämättä kuudettatoista haulikkoa hakijalle.

Mahdollisten rajoitusten säätäminen olisi otettava harkintaan. Tosin asiaa ei voitane muuttaa nopeasti.

Toinen pohdittava asia on ampuma-asetuslain 88 §:n mukainen valvottu käyttö. Tällä hetkellä metsästystä esimerkiksi jatketaan valvottuna käyttönä, vaikka asetukset olisi peruutettu. Tiedossa on tapauksia, että jopa hirvenmetsästykseseen on voinut osallistua (ampumakoe voimassa, metsästysseura hyväksyy), vaikka poliisi on peruuttanut hallussapitoluvat. Valvottu käyttö on siis

laajentunut ja tuonut lisäongelmia: poliisi on todennut, että henkilö ei ole sopiva pitämään hallussaan ampuma-aseita, mutta valvojana toimiva metsästyskaveri onkin toista mieltä!

Loppusanat

Luvanmyöntäjän kannalta ampuma-aselain uudistukset lisäävät ampuma-aseturvallisuutta ja ovat siis kaiken kaikkiaan kannatettavia. Muutoksilla ei vaikeuteta metsästysharrastusta. Tarkat määritelmät laissa selkeyttävät ja yhtenäistävät luvanmyöntäjien ratkaisuja. Poliisin on saatava uudistettua ampuma-aserekisterinsä. Nykyjärjestelmällä seuranta on vaikeaa ja aikaa vievää. Seurattavia asioita ovat jatkossa luvanhaltijoiden soveltuvuuden lisäksi myös huomattavasti lisääntyvät määräaikaiset luvat ja harrastuksen aktiivisuuden seuranta.

Urpo Kössö apulaispoliisipäällikkö Kainuun poliisilaitos